

Sygn. akt XV C 586/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku XV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Małgorzata Misiurna

Protokolant sekr. sąd. Izabela Węsióra

po rozpoznaniu w dniu 18 lipca 2013 r. w Gdańsku

sprawy z powództwa J. W.

przeciwko (...)S.A. w G.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego (...)S.A. w Gdańsku na rzecz powoda J. W. kwotę 28.500 (dwadzieścia osiem tysięcy pięćset) złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 17 listopada 2012r. do dnia zapłaty.

II. Oddala powództwo w pozostałej części.

III. Nie obciąża powoda kosztami procesu.

IV. Nakazuje ściągnąć od pozwanego (...)S.A. w G. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 1425 (jeden tysiąc czterysta dwadzieścia pięć) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych .

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym dnia 22 marca 2011 r. powód J. W. domagał się zasądzenia od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w G. oraz (...) S.A. Oddział w G. łącznej kwoty 8.119.563 zł wraz odsetkami maksymalnymi z następujących tytułów :

1. kwoty 6.998.400 zł - z odsetkami liczonymi od dnia wydania wyroku - tytułem odszkodowania za pogorszenie rzeczy polegającym na uniemożliwieniu sprzedaży gruntów rolnych stanowiących własność powoda jako działek budowlanych - z powodu istniejących linii energetycznych (...) i (...) oraz linii wysokiego ciśnienia gazu

2. kwoty 55.163 zł od (...) S.A. i 66.000 zł od (...) S.A. tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości za okres 1993 r. do 2012r. wraz z odsetkami od dnia 29 grudnia 1992r. , przy czym powód uwzględnił kwotę 10.837 zł zasądzoną od (...) S.A. w sprawie IC 41/07 tut. Sądu

3. zasądzenia kwoty 1.000.000 zł od pozwanego (...) S.A. tytułem zadośćuczynienia za sfalszowanie podpisu powoda oraz nielegalne postawienie linii (...)

W uzasadnieniu powód wskazał, że jest właścicielem nieruchomości położonej w B. o powierzchni 64.800 m² , którą nabył w dniu 29 grudnia 1992 roku. Posadowione na nieruchomości linie energetyczne (...) i (...) oraz przebiegająca w gruncie linia wysokiego ciśnienia gazu uniemożliwiają powodowi zrobienia na całości działek budowlanych i obniżają wartość gruntu o 98% Teren ten aktualnie jest wykorzystywany rolniczo, natomiast w planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Ł. nieruchomości powoda przeznaczone są pod zabudowę mieszkaniową - od dnia 14 grudnia 2005r. zaliczone są do gruntów budowlanych. Mając na uwadze , że średnie ceny gruntów rolnych to 2 zł za 1m² a

budowlanych to 110 z l za 1 m² - strata powoda polegająca na zmniejszeniu wartości gruntów wynosi 6.998.400 zł (powierzchnia nieruchomości 64800 m² x 108 zł)

Powód nabył grunt w dniu 29 grudnia 1992r. i okazało się ,że stoją na nim słupy energetyczne. W 1993 roku pozwana (...)zlikwidowała linię (...)a następnie zbudowała nową linię na gruntach powoda i nikt się nie pytał powoda o zgodę. W roku 2006 w Sadzie Rejonowym w Wejherowie w sprawie IC 1029/05 pozwana (...) przedstawiła dokument ze zgodą powoda na budowę nowej linii , ale jego podpis został sfałszowany . Zatem powód domaga się 1.000.000 zł zadośćuczynienia od pozwanej(...) S.A. za sfałszowanie jego podpisu na dokumencie z 7 czerwca 1993r.

W związku z przebiegiem linii energetycznych przedsiębiorstwo energetyczne na nieruchomości powoda posadowiło 8 słupów linii (...)i (...). Powód nie otrzymał z tego tytułu żadnego odszkodowania i w dalszym ciągu nie otrzymuje wynagrodzenia. Pozwany nie starał się również w żaden sposób uregulować istniejącego stanu faktycznego, a powód nie wyrażał żadnej zgody na wstęp pracowników pozwanego na teren swojej nieruchomości, jak również zgody na posadowienie na niej tych urządzeń. Zatem domaga się zapłaty za dzierżawę gruntów zajętych przez linie energetyczne i linię wysokiego ciśnienia gazu : za lata 1993-1997 w wysokości 100 zł miesięcznie - łącznie 6.000 zł, za lata 1998-2002 200 zł miesięcznie - łącznie 12.000 zł , za lata 2003- 2007 300 zł miesięcznie- łącznie 18.000 zł ; za lata 2008-2012 500 zł miesięcznie - łącznie 30.000 zł czyli za cały okres po 66.000 zł od każdego z pozwanych , z tym ,że w stosunku do pozwanej (...)S.A. należy odliczyć kwotę 10.837 zł zasądzoną w sprawie I C 41/07 Sądu Okręgowego w Gdańsku.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...)(...) S.A. wniósł o odrzucenie pozwu lub o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu podniósł, że powództwo jest nieuzasadnione zarówno co do zasady jak i co do wysokości. Zarzucił brak solidarnej odpowiedzialności pomiędzy pozwanym ad1 i ad 2 i wniósł o wyłączenie roszczeń w stosunku do każdego pozwanego do oddzielnego postępowania. Zarzucił niewykazanie legitymacji czynnej , brak legitymacji biernej oraz przedawnienie roszczeń odszkodowawczych.

W odpowiedzi na pozew wniesionej przez (...)S.A. w G. (k. 72-73) pozwany wniósł o odrzucenie pozwu w części objętej powagą rzeczy osądzonej i oddalenie powództwa w pozostałej części. W uzasadnieniu podniósł, że w sprawie cywilnej pomiędzy tymi samymi stronami zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku zasądzono na rzecz powoda kwotę 10.837 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu przez pozwanego i jego poprzednika prawnego za okres od 1 stycznia 1992 do 31 grudnia 2006r. , ponadto powództwo jest nieuzasadnione zarówno co do zasady jak i co do wysokości. Co do żądania odszkodowania za obniżenie wartości nieruchomości w wysokości 6.998.400 zł to kwestę jego niezasadności przesądził SN w uchwale z dnia 8.09.2011r. IIICZP 43/11, zgodnie z którą właścicielowi nieruchomości nie przysługuje wobec nieuprawnionego posiadacz służebności przesyłu roszczenie o naprawienie szkody z powodu obniżenia jej wartości , związanego z normalnym korzystaniem z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści takiej służebności .

Pozwany podniósł również zarzut przedawnienia roszczenia w sprawie rzekomego sfałszowania podpisu na dokumencie z dnia 7 czerwca 1993r. Zgodnie z przepisem art. 442§ 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym najpóźniej przedawnia się z upływem lat 10 od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę - zatem roszczenie jest przedawnione. Ponadto powód w sprawie IC 41/07 Sądu Okręgowego w Gdańsku potwierdził ,że linie energetyczne już istniały na gruncie w chwili gdy dokonywał jego zakupu, a co do ich modernizacji nie protestował.

Postanowieniem z dnia 27 stycznia 2012r. (k.108-109) odrzucono pozew przeciwko (...)S.A. co do kwoty 10.837 zł za bezumowne korzystanie z gruntu powoda za okres lipiec 1997 - czerwiec 2008r. na podstawie art. 199§1 pkt 2 k.p.c. ponieważ roszczenie za ten okres to zostało prawomocnie osądzone w sprawie IC 41/07.

W piśmie procesowym z dnia 26 marca 2012 r. (k. 130-135) powód reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru zmodyfikował żądanie pozwu i wniósł 1) o zasądzenie od pozwanego(...)S.A. wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości zapisanych w księdze wieczystej (...) za okres od lipca 2008r. do dnia wniesienia pozwu nie zmieniając kwoty dochodzonego roszczenia 55.163 zł; zasądzenie kwoty 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia i 6.998.400 zł tytułem odszkodowania w związku ze sfałszowaniem podpisu powoda na dokumencie protokołu z dnia

7 czerwca 1993r. i wynikającą z tego budową linii wysokiego napięcia na nieruchomości powoda, co wpłynęło na obniżenie jej wartości. W uzasadnieniu wskazał, że powód jest właścicielem działek nr (...) o łącznej powierzchni 64800 m² położonych w Gminie Ł., objętych KW nr (...), działki mają charakter siedliskowy. Pozwany bezumownie korzysta z nieruchomości powoda eksploatując położone w jej granicach urządzenia przesyłowe i dwie linie energetyczne (...) i (...). Podstawą żądania wynagrodzenia za okres od lipca 2008r. jest w szczególności art. 225k.c. Powód nabywając nieruchomość był przekonany o planowanej likwidacji linii wysokiego napięcia. Powód nie podpisał zgody na budowę linii wysokiego napięcia a jego podpis na dokumencie z 7 czerwca 1993r. został sfalszowany. Gdyby nie podrobienie podpisu powoda to linia wysokiego napięcia powinna omijać jego nieruchomości, co obecnie umożliwiłoby jej podział na mniejsze działki o przeznaczeniu budowlanym. Nadto z powodu informacji o sfalszowaniu jego podpisu powód doznał rozstroju zdrowia i domaga się zadośćuczynienia na podstawie art. 23 i 24 k.c. i odszkodowania na podstawie 415 k.c. Wskazano także, że zarzut przedawnienia jest sprzeczny z zasadami współzycia społecznego. Co do pozwanego (...) (...) S.A. sprecyzowano wysokość roszczenia jako kwotę 66.000 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powoda za okres od marca 2001r. do dnia wniesienia pozwu.

Zarządzeniem wydanym na rozprawie w dniu 22 maja 2012 r. (k. 150) Sąd wyłączył do odrębnego rozpoznania roszczenie skierowane przeciwko (...) (...) S.A. o zapłatę kwoty 66.000 zł.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Powód J. W. jest właścicielem nieruchomości położonej w C. i obejmującej działki nr (...) - zapisanych w księdze wieczystej Kw(...) Sądu Rejonowego w Wejherowie . Nieruchomość tę powód nabył umową sprzedaży z dnia 29 grudnia 1992 r. Zgodnie z zapisami w ewidencji gruntów, cztery sporne działki są gruntami ornymi i trwałymi łąkami. Wcześniej powód hodował na nich żyto, obecnie zasadził na całości trawę. Na terenie całej nieruchomości znajduje się jednotorowa linia (...) o numerze (...) z dwoma kratownicowymi słupami podporowymi o numerach (...) oraz jedna linia (...) o nr (...) wraz z bocznikiem rozpięta na 5 słupach żelbetowych, z czego jeden jest potrójny z urządzeniem rozłączającym, jeden podwójny z odejściem bocznika zaś 3 są pojedyncze, jednożerdziowe.

Powód nie może dokonać podziału wskazanych wyżej nieruchomości rolnych na mniejsze działki o charakterze budowlanym z uwagi na przebiegające przez jego grunty trasę gazociągu, dwie linie energetyczne oraz wariantowy przebieg Trasy (...). Nadto z informacji Wójta Gminy Ł. zawartej w piśmie z dnia 21 maja 2013r. k. 256 wynika, że dla przedmiotowych działek została wydana decyzja z dnia 14.02.2007r. (...) o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dla przedsięwzięcia polegającego na budowie sieci teletechnicznej. Nadto z ustaleń biegłego z zakresu szacowania nieruchomości i czynszów J. M. sporządzającego w niniejszej sprawie opinię wynika, że na terenie C. w Gminie Ł. nie uchwalono planu zagospodarowania przestrzennego, zatem przeznaczenie nieruchomości wynika ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego przyjętego uchwałą Rady Gminy Ł. nr (...) z 25.02.2011r., który przewiduje na tym terenie rozwój zabudowy - przeważającą funkcję mieszkaniową. Identyczne przeznaczenie tych terenów było zawarte w poprzednim Studium uchwalonym w dniu 14.12.2005r. Ponadto zostało wszczęte postępowanie w sprawie ustalenia lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Ś. dla inwestycji : gazociąg wysokiego ciśnienia (...)relacji S. - G., Etap IV - powiat (...) : gmina (...), (...), (...) na działkach powoda nr (...).

Dowód: zeznania powoda J. W. w charakterze strony k.283-285 nagranie .k. 286 i oświadczenia k. 249 -250 na rozprawie 12.03.2013r., odpis KW k.116-120 wraz z wypisem z rejestru gruntów, pismo wójta Gminy Ł. do powoda z dnia 4.07.2005r. k.273, opinia pisemna biegłego J. M. z dnia 10 listopada 2012r. k. 171-215 i opinia uzupełniająca k. 241-242, akta sprawy SO w Gdańsku IC 41/07

Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy IC 41/07 Sądu Okręgowego w Gdańsku, w tym stanowiska pozwanego (...) (k. 93-101) i oświadczeń powoda J. W. na rozprawie w dniu 5 lipca 2006r. (k. 102-103) wynika, że powód nabył przedmiotowe działki z istniejącą linią napowietrzną (...)wybudowaną i odebraną w roku 1964 i rozbudowaną w roku 1976. Natomiast linia napowietrzna (...)została wybudowana na podstawie ostatecznych decyzji administracyjnych: z dnia 29 marca 1994 r. o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz z dnia 25.10.1995r o

pozwoleniu na budowę wydaną przez Urząd Gminy Ł. - za zgodą powoda z dnia 7 czerwca 1993r. wyrażoną w protokole umowy. Powód zarówno w toku sprawy IC 41/07 jak i obecnego procesu zaprzeczał okoliczności podpisania tegoż protokołu i zarzucał sfalszowanie jego podpisu. Powód nie wszczął jednakże żadnego postępowania administracyjnego celem sprzeciwienia się rozpoczętej i wykonanej na terenie jego nieruchomości inwestycji budowy linii energetycznej (...), co miało miejsce w latach 1994-1995 (bezsporne - oświadczenie powoda na rozprawie 12.03.2013r. k. 250).

Powód w sprawie IC 41/07 wniósł o zasądzenie kwoty 150.000 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z jego nieruchomości za okres 10 lat przed wniesieniem pozwu poczynając od lipca 1997r. Wyrokiem z dnia 18 czerwca 2008r. zasądzono na rzecz powoda kwotę 10.837 zł tytułem czynszu za bezumowne korzystanie z nieruchomości (brak umowy o ustanowienie służebności przesyłu) za okres od lipca 1997 do czerwca 2008r. Sąd też uznał ,że wobec cofnięcia przez powoda roszczenia o usunięcie słupów przesyłowych obu linii energetycznych z jego nieruchomości - nie ma znaczenia, czy linię (...)zbudowano bez zgody powoda(uzasadnienie wyroku k. 536-544).

Rozpoznając apelacje obu stron Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu swego wyroku z dnia 28.10.2008r. przesądził ,że uzasadnione jest żądanie powoda o zapłatę za bezumowne korzystanie z jego nieruchomości w rozumieniu art. 224 k.c. ponieważ pozwany operator sieci energetycznej trwale zajmuje jej część przez posadowienie słupów energetycznych oraz przestrzeń nad nią w postaci istniejących linii energetycznych . Potwierdzeniem słuszności takiego stanowiska jest wprowadzenie przez ustawodawcę z dniem 3 sierpnia 2008r. nowej regulacji o służebności przesyłu w art. 3051- 3054 k.c. Jednocześnie Sąd Apelacyjny uznał, że dla roszczenia o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powoda nie ma istotnego znaczenia okoliczność, czy rzeczywiście podpisał protokół uzgodnień z dnia 7 czerwca 1993r. (k.636 akt IC 41/07)

Wysokość wynagrodzenia za korzystanie przez pozwanego z nieruchomości zapisanych w księdze wieczystej(...)stanowiących własność powoda, wskutek posadowienia na nich linii energetycznych (...)i (...), za okres od 1 lipca 2008r. r. do 10 listopada 2012 r. wynosi 28.500 zł. Należne wynagrodzenie zostało ustalone w stosunku do powierzchni łącznej 12.384 m2 obszaru ograniczonego użytkowania ustalonej przez biegłego w opinii, która to powierzchnia obejmuje obszar faktycznej ingerencji pozwanego właściciela sieci w prawo własności powoda zgodnie z właściwymi normami , przepisami , warunkami technicznymi operatora wraz z pomiarami podpór w terenie wykonanych przez biegłego w dniu 2.10.2012r. Strony procesu tej opinii nie zakwestionowały - vide protokół rozprawy w dniu 12.03.2013r. (k.248), mimo że w postanowieniu dowodowym z dnia 20 lipca 2012r. (k. 161) wyznaczono obszar bezumownego korzystania zgodnie z opinią biegłego T. J. w sprawie IC 41/07 - ograniczonego do powierzchni 6.786m2 . Pozwany wnosił o zasądzenie wynagrodzenia według powierzchni przyjętej w sprawie IC 41/07 czyli wariantu I wyliczonego przez biegłego M. na kwotę 16.500 zł , zaś powód według wariantu II wyliczonego na kwotę 28.500 zł

Dowód: opinia pisemna biegłego J. M. k.172-215 opinia uzupełniająca k.241-242 akt.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej wskazanych dokumentów złożonych do akt sprawy niniejszej i akt sprawy IC 41/07 - o co wносиły obie strony postępowania. Dokumenty te zarówno urzędowe w rozumieniu przepisu art. 244 par. 1 kpc jak i prywatne w rozumieniu przepisu art. 245 kpc nie budziły wątpliwości Sądu. Nie były zresztą kwestionowane przez strony za wyjątkiem protokołu uzgodnień z dnia 7 czerwca 1993r. w sprawie zgody powoda na modernizację linii 110 kV , co do której powód konsekwentnie zarzuca sfalszowanie jego podpisu.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania powoda J. W. przesłuchanego na rozprawie w dniu 16 lipca 2013 r. Z zeznań tych jednoznacznie wynika, że nieruchomości, których dotyczy roszczenie pozwu były i są wykorzystywane przez powoda na cele rolne i pozostają w takim stanie geodezyjnym, jak to wynika zarówno z zapisów w księgach wieczystych, jak i w ewidencji gruntów. Z zeznań powoda wynika także, że nie zostały one podzielone na mniejsze działki budowlane , że nie zbudował tam siedliska i że wszczął przed Sądem Rejonowym w Wejherowie postępowanie o ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu - sygn. akt I Ns 13/13 (oświadczenie powoda k. 249)

Zeznania powoda w większości Sąd uznał za wiarygodne, albowiem są one konsekwentne i znajdują potwierdzenie w złożonych do akt dokumentach.

Przede wszystkim jednak Sąd poczynił ustalenia faktyczne na podstawie opinii biegłego J. M. według wariantu II rekomendowanego przez biegłego jako zgodnego z aktualnym stanem prawnym. Wariant II opiera się na założeniu, że istnieje na nieruchomości powoda strefa ograniczonego użytkowania będąca skutkiem pobudowania naziemnej i nadziemnej infrastruktury technicznej, co z kolei ma określone następstwa z powodu konieczności ochrony tych instalacji przed zniszczeniem czy awarią zaś właściciel jest pozbawiony możliwości samodzielnego decydowania o swojej nieruchomości. Biegły przedstawił szczegółowo obowiązujące przepisy prawa i okoliczności faktyczne istotne dla ustalenia strefy ograniczonego użytkowania o powierzchni 12.384m² oraz sposób wyliczenia na tej podstawie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z tej części nieruchomości w wysokości 28.500 zł za okres od 1 lipca 2008r do 10.11.2012r. Opinia biegłego jest sporządzona profesjonalnie, wyczerpująco i w sposób adekwatny dla zamierzonego celu.

Sąd uznał za całkowicie wiarygodne opinie sporządzone przez biegłego J. M. - zarówno pierwszą jak i opinię uzupełniającą. Opinia ta została sporządzona w sposób rzetelny, z wykorzystaniem specjalistycznej wiedzy, a ponadto w swojej treści zawierała wyczerpujące przedstawienie stanu faktycznego i prawnego i wynikające stąd wnioski. Biegły wydał opinię na podstawie akt i oględzin nieruchomości. Dokonał analizy sposobu korzystania przez strony z nieruchomości powoda. Jego wnioski są jak najbardziej uprawnione, a tok rozumowania przedstawiony przez biegłego, w ocenie Sądu, należy uznać za logiczny i konsekwentny. Dlatego powyższej opinii Sąd dał wiarę w całości.

Uznając, że opinia biegłego M. jest wiarygodna i dostateczna dla rozstrzygnięcia sprawy, na rozprawie w dniu 12 marca 2013 r. Sąd oddalił wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu badania pisma ręcznego na okoliczność badania autentyczności podpisu powoda pod protokołem uzgodnień z dnia 7 czerwca 1993r.

Sąd zważył co następuje:

Roszczenie powoda o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości zasługuje na częściowe uwzględnienie. Co do zasady przesądziło o tym wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku, natomiast sporna jest właściwie wysokość i sposób wyliczenia. Po modyfikacji roszczeń powoda w piśmie z dnia 26 marca 2012r. (k. 130 i nast.) należne wynagrodzenie obejmuje okres od 1 lipca 2008r. czyli okres następujący po wynagrodzeniu zasądzonym w wyroku w sprawie IC 41/07. Roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy przysługują właścicielowi wobec posiadacza samoistnego stosownie do przepisów art. 224 par.1 kc i art. 225 kc, a wobec posiadacza zależnego stosownie do przepisu art. 230 kc. Roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy może, więc przysługiwać właścicielowi tylko wobec posiadacza, który w danym okresie bez podstawy prawnej faktycznie władał rzeczą, byłby zatem w tym okresie biernie legitymowany w świetle art. 222 par.1 kc. Dochodzenie tak zwanych roszczeń uzupełniających może nastąpić oddzielnie, niezależnie od dochodzenia roszczenia windykacyjnego, a roszczenia te mogą być samodzielnym przedmiotem obrotu prawnego. Przyjmuje się, że roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy wobec posiadacza samoistnego lub zależnego w złej wierze (art. 225 i 230 kc) oraz posiadacza samoistnego lub zależnego w dobrej wierze, który dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy (art. 224 par.2 kc i art. 230 kc) łączy w sobie pierwiastki roszczenia odszkodowawczego i roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia. Mimo pełnienia podobnych funkcji do realizowanych przez roszczenia o naprawienie szkody i roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia, jest ono jednak - podobnie jak inne roszczenia przewidziane w art. 224 par.2 i art. 225 kc - odrębnym roszczeniem, niezależnym od przesłanek roszczeń o naprawienie szkody i zwrot bezpodstawnego wzbogacenia. W szczególności zarówno powstanie roszczenia o wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy, jak i wysokość wynagrodzenia nie zależą od tego, czy właściciel w rzeczywistości poniósł jakiś uszczerbek, a posiadacz uzyskał jakąś korzyść. O wysokości należnego właścicielowi wynagrodzenia decydują stawki rynkowe za korzystanie z danego rodzaju rzeczy i czas posiadania rzeczy przez adresata roszczenia. Wynagrodzenie to nie dzieli się na świadczenia okresowe, lecz jest należnością jednorazową za cały okres korzystania z rzeczy przez posiadacza bez tytułu prawnego. Takie poglądy wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 kwietnia 2000 r. (IVCKN5/00, Lex52680).

Zajęcie części nieruchomości powoda przez umieszczenie na niej linii elektroenergetycznych stanowiących własność pozwanego jest takim władaniem przez pozwanego tą częścią nieruchomości, które nie pozbawia powodów faktycznego nad nią władztwa, lecz niewątpliwie narusza jego prawo własności w inny sposób. W takim wypadku właściciel może dochodzić roszczeń uzupełniających, o których mowa w art. 224-225 kc. Podkreślić przy tym należy, iż pozwany posiada nieruchomość w tym zakresie, w jakim z niej korzysta w złej wierze. Przyjmuje się bowiem, iż dobra wiara polega na błędnym, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionym przekonaniu posiadacza nieruchomości, że przysługuje mu wykonywane przez niego prawo (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2003 r., ICK74/02, Lex 141416).

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, iż pozwany wiedział, że do korzystania z cudzej nieruchomości nie służy mu żadne prawo. W świetle przedstawionego w sprawie stanu faktycznego nie budzi wątpliwości fakt, iż sytuacja prawna pomiędzy stronami nie została w żaden sposób uregulowana, a umieszczając linie elektroenergetyczne pozwany nie uzyskał od poprzedników prawnych powoda i samego powoda żadnego tytułu prawnego w tym zakresie, a przynajmniej okoliczności takiej nie wykazał. To, że pozwany uzyskał stosowne decyzje administracyjne konieczne dla przeprowadzenia procesu budowlanego okoliczności tej nie zmienia.

Faktycznie pozwany włada nieruchomością powoda w zakresie odpowiadającym treści służebności , natomiast to powód wystąpił do Sądu Rejonowego w Wejherowie o przymusowe ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem - sprawa jest w toku. W wyroku z dnia 8 czerwca 2005 r. (VCK679/04, Lex311353) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że zgodnie z art.224 par.2 w związku z art.230 i art.352 par.2 kc właściciel rzeczy może żądać wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy także względem posiadacza służebności w złej wierze, niezależnie od zgłoszenia roszczenia określonego w art.222 par.2 kc. Ograniczony zakres korzystania z nieruchomości nie może pozostać bez wpływu na wysokość wynagrodzenia. Również w wyroku z dnia 11 maja 2005 r (IIICK556/04, Lex221731) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że skoro do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy (art.352 par.2 kc), to możliwość zastosowania przepisów art.224 par.2 i 225 kc nie jest wyłączona. Wysokość należnego właścicielowi (użytkownikowi wieczystemu) wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z jego rzeczy powinno się ustalić według stawek cen rynkowych.

Co do sposobu ustalenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z rzeczy wypowiedział się także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 września 2005 r. (IICK61/95, Lex221729) stwierdzając, że podstawą obliczenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości są pożytki cywilne jakie z tej nieruchomości mógł uzyskać właściciel zawierając umowę najmu czy też dzierżawy nieruchomości będącej w takim stanie, w jakim była w okresie, za jaki żąda wynagrodzenia.

Mając na uwadze wysokość należnego wynagrodzenia, Sąd podziela ten pogląd uznając, że właściwą będzie kwota, którą posiadacz musiałby zapłacić właścicielowi, gdyby jego posiadanie opierało się na prawie. Wynagrodzenie należne właścicielowi obejmuje cały okres, przez który posiadacz korzystał z rzeczy, w związku z tym uzasadnionym jest uwzględnienie żądania powoda w odniesieniu do dalszego okresu, w jakim pozwany korzystał z nieruchomości po okresie objętym prawomocnym rozstrzygnięciem w sprawie IC 41/07.

Zgodnie z przepisem art.224 par.2 kc w związku z art.225 kc i stosownie do przepisów art.230 kc posiadacz nieruchomości w złej wierze jest zobowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy. Dlatego na podstawie przepisów art.224 par.2 kc i art.225 kc oraz art. 230 kc Sąd uwzględnił częściowo żądanie pozwu i zasądził od pozwanego na rzecz powoda wynagrodzenie w kwocie 28.500 zł. zgodnie z opinią biegłego J. M..

Zgodnie z przytoczonymi poglądami orzecznictwa Sąd zasądził to wynagrodzenie według stawek rynkowych wyliczonych przez biegłego za okres od dnia 1 lipca 2008r. do 10 listopada 2012r. z odsetkami ustawowymi od dnia doręczenia odpisu opinii pełnomocnikom obu stron (zpo k. 221i 222), której to opinii nie zakwestionowano a wysokość należnego wynagrodzenia została wyliczona w postaci jednorazowego świadczenia . O roszczeniu tym orzeczono w punkcie I wyroku.

W punkcie II wyroku oddalono pozostałe żądania powoda: o zapłatę dalszej części wynagrodzenia za bezumowne korzystanie i zapłatę odszkodowania za obniżenie wartości nieruchomości w wysokości 6.998.400 zł, a także zapłatę zadośćuczynienia za sfalszowanie podpisu powoda w wysokości 10.000 zł lub 1mln zł

Powód domagał się zasądzenia kwoty 6.998.400 zł stanowiącej odszkodowanie za pogorszenie rzeczy, polegające na uniemożliwieniu podziału na działki budowlane i sprzedaży całej nieruchomości określonej w pozwie, zatem domagał się zapłaty różnicy w cenie 1m² gruntu rolnego a gruntu pod zabudowę mieszkaniową to jest 64.800m² x 108 zł = 6.998.400 zł

Roszczenie to jest niezasadne, nadmienić również należy, że gdyby nawet istniała zasadność roszczenia powoda, jest ono co najmniej przedwczesne. Nieruchomości wskazane przez powoda nadal pozostają w jego majątku, ponieważ powód ich nie sprzedał i nadal wykorzystuje rolniczo. Nie doznał więc do tej pory szkody w rozumieniu przepisu art. 361 par. 2 kc w postaci straty stanowiącej uszczerbek majątkowy. Uszczerbkiem tym byłaby ewentualnie różnica wartości nieruchomości powoda uzyskana ze sprzedaży w stosunku do wartości nieruchomości możliwej do uzyskania, gdyby nie byłyby zabudowane słupami linii elektroenergetycznych należących do pozwanego.

Powód nie poniósł szkody majątkowej, skoro kolejnym już wyrokiem zasądzono na jego rzecz wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z rzeczy. W uchwale z dnia 8 września 2011 r. (IIICZP43/11, Lex898222) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że właścicielowi nieruchomości nie przysługuje wobec nieuprawnionego posiadacza służebności przesyłu roszczenie o naprawienie szkody z powodu obniżenia jej wartości, związanego z normalnym korzystaniem z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści takiej służebności (art. 225 w związku z art. 230 kc).

W uzasadnieniu tej uchwały, podjętej na tle bardzo podobnego stanu faktycznego, Sąd Najwyższy stwierdził, że szkoda w postaci zmniejszenia wartości nieruchomości występuje wtedy, gdy tego rodzaju "obniżka" ma charakter trwały i nieodwracalny. Nie można ocenić trwałości "pogorszenia", gdy właścicielowi przysługuje roszczenie negatoryjne i może on doprowadzić do przywrócenia stanu zgodnego z prawem. Z tego względu, dopóki przysługuje mu to roszczenie, dopóty nie może żądać pieniężnego naprawienia szkody w postaci obniżenia wartości nieruchomości na skutek posadowienia i eksploatacji na nieruchomości urządzeń elektroenergetycznych. Jego utrata wiąże się z reguły z uzyskaniem przez przedsiębiorstwo energetyczne tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości (umownego, administracyjnego, sądowego), a to jest z kolei związane z obowiązkiem zapłaty właścicielowi odpowiedniego ekwiwalentu, co także wyklucza odszkodowanie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 września 1988 r., IIICZP76/88 OSNCP 1989, nr 11, poz. 182). W judykaturze wyrażono pogląd, że nie stanowi pogorszenia rzeczy zmniejszenie jej wartości, które podlega kompensacji w ramach wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy, a więc np. normalne jej zużycie eksploatacyjne, gdyż w przeciwnym razie posiadacz płaciłby podwójnie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1969 r., IICR13/69 nie publ.). Choć roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy nie ma charakteru odszkodowawczego, gdyż jego wysokość nie zależy od tego, czy właściciel poniósł jakikolwiek uszczerbek, to może ono realizować różne cele gospodarcze, w tym kompensować koszty, które właściciel poniósł przez to, że był np. zmuszony do korzystania z cudzej nieruchomości zamiast własnej albo utracił korzyści, jakie by uzyskał wynajmując lub wdzierżawiając rzecz. Trafne jest więc stanowisko, że wynagrodzenie za tzw. bezumowne korzystanie z rzeczy może spełniać cele odszkodowawcze. Należy dodać, że o jego wysokości decyduje wynagrodzenie rynkowe, jakie nieuprawniony posiadacz musiałby zapłacić za korzystanie z danego rodzaju rzeczy przez czas trwania tego władztwa, gdyby było ono oparte na tytule prawnym (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 1984 r., zasada prawna, IIICZP20/84, OSNCP 1984/12/209 oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1998 r., IIICZP62/97, OSNC 1998/6/91 i z dnia 13 marca 2008 r., IIICZP3/08, OSNC 2009, nr 4, poz. 53).

Dalej SN stwierdził, że uszczerbek właściciela związany z pogorszeniem nieruchomości tylko w następstwie zbudowania na niej i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych jest rekompensowany świadczeniem, jakie może on uzyskać za obciążenie jego prawa służebnością przesyłu. Wynagrodzenie za ustanowienie służebności (art. 305/2/ kc) powinno równoważyć wszelki uszczerbek związany z trwałym obciążeniem nieruchomości (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 września 1988 r., IIICZP76/88 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2000 r., II CKN 1060/98, nie publ.). W tym stanie rzeczy, SN wskazał, że zasadnicze znaczenie miała

odpowiedź na pytanie, czy gdy żądanie odszkodowania dotyczy uszczerbku powstałego w następstwie zbudowania oraz eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych, można przyjąć, że ma on charakter trwały i nieodwracalny. Za negatywną odpowiedź przemawia unormowanie zawarte w art. 3052§ 2 kc, które uprawnia właściciela do wystąpienia z roszczeniem o ustanowienie służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem. Ze względu na wagę roszczenia określonego w tym przepisie, zapewniającego uporządkowanie stanu prawnego nieruchomości, uzasadniony jest wniosek, że należy dać mu pierwszeństwo przed roszczeniem odszkodowawczym z tytułu pogorszenia rzeczy w wyniku zbudowania i normalnej eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych. Omawiane roszczenie jest jednym z roszczeń uzupełniających, a zatem pierwszeństwo mają roszczenia, których realizacja prowadzi do powstania prawa skutecznego erga omnes - ustanowienia służebności.

Powód po raz kolejny wystąpił z roszczeniem o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z rzeczy i takie wynagrodzenie uzyskał, nadto złożył wniosek o ustanowienie służebności przesyłu, co potwierdza raczej chęć zatrzymania przedmiotowej nieruchomości niż jej sprzedaż. Nadto należy mieć na uwadze, że zostały wydane różne decyzje administracyjne w przedmiocie ustalenia lokalizacji inwestycji na działach stanowiących własność powoda, co wynika z informacji Wójta Gminy Ł. oraz wpisu w dziale III księgi wieczystej tej nieruchomości, a te inwestycje nie dotyczą pozwanej spółki (...)S.A. Zatem obecnie odpowiedzialność odszkodowawcza pozwanego za obniżenie wartości nieruchomości powoda nie jest w żaden sposób wykazana, skoro inne podmioty również mają na tej nieruchomości swoje urządzenia przesyłowe (gaz) a planowane są dalsze ingerencje w prawo własności powoda.

Co do żądania zasądzenia zadośćuczynienia za sfałszowanie podpisu powoda to sąd nie rozważał tej kwestii z uwagi na zasadnie podniesiony zarzut przedawnienia roszczeń majątkowych z tego tytułu. Bez względu na to, kiedy powód dowiedział się o istnieniu protokołu uzgodnień z dnia 7 czerwca 1993r., to bezsporny jest fakt budowy linii energetycznej (...) na nieruchomości powoda w latach 1994 - 1995. Skoro powód nie wyraził zgody na tę inwestycję to mógł i powinien zareagować składając co najmniej sprzeciw w postępowaniu administracyjnym w Urzędzie Gminy Ł. lub bezpośrednio u inwestora. Powód nie podjął jakichkolwiek kroków faktycznych i prawnych by wstrzymać bezprawne prace na jego nieruchomości, nie zgłosił nigdzie sprzeciwu ani nie wniósł sprawy do sądu. Zatem po upływie 10 lat zgodnie z przepisem art. 442 kc obowiązującym do dnia 10 sierpnia 2007r. wszelkie roszczenia majątkowe z tytułu bezprawnej budowy linii (...)uległy przedawnieniu.

Zgodnie z obowiązującym wówczas przepisem art. 442. § 1. Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę.

§ 2. Jeżeli szkoda wynika ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dziesięciu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Zatem uznać należy, że skoro inwestycję na nieruchomości stanowiącej własność powoda realizowano w latach 1994- 1995 czy nawet 1996 to roszczenia majątkowe z tego tytułu przedawniły się najpóźniej z upływem 2006 roku. Zgodnie z dyspozycją art. 120 § 1 k.c. bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Bez wątpliwości powód mógł i powinien podjąć taką czynność, gdy na swoim gruncie stwierdził rozpoczęcie inwestycji energetycznej bez jego wiedzy i zgody. Nie były to już czasy reżimu komunistycznego, by powód musiał znosić bezprawne działania względem jego własności. Z powyższych względów roszczenie oparte na przepisie art.23 i 24 kc oraz 415 k.c. podlegało oddaleniu w całości z uwagi na upływ terminu przedawnienia.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc, 102 kpc oraz art. 108 par. 1 kpc nie obciążając powoda, przegrywającego spór w przeważającej części, kosztami zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego z uwagi na oczywistą dysproporcję w sytuacji majątkowej pomiędzy stronami oraz bardzo złą sytuację majątkową i zdrowotną

powoda. Pozwanego obciążono obowiązkiem uiszczenia opłaty stosunkowej od zasądzonego świadczenia, ponieważ powód był zwolniony od kosztów sądowych w całości.